

Fylkesmannen i Vest-Agder

Landbruksavdelingen

Saksbehandler: Ellen Synnøve Eskeland
Tlf.: 38 17 61 98

Deres ref.:
Vår ref.: 2015/310

Vår dato: 30.11.2015
Arkivkode: 451.2

Landbruksdirektoratet
Postboks 8140 Dep
0033 OSLO

Landbrukspolitiske virkemidler - rapport 2015 og behov 2016

Vi viser til tildelingsbrevet datert 15.01.2015.

Vi rapporterer her samlet om forbruk i 2015 og behov for midler i 2016 for følgende ordninger:

- Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL
- Drenering
- Investeringsstiltak i beiteområder
- Klima- og miljøprogrammet

Vi sender eget brev med rapport 2015 og behov for midler i 2016 for skogsvirkemidlene.

Tiltak	Prognose forbruk 2015	Behov 2016
SMIL - Spesielle miljøtiltak i jordbruket	2 234 000	2 719 000
Drenering	547 540	0
Tilskudd til investeringsstiltak i beiteområder	259 400	350 000
Klima- og miljøprogrammet	130 000	150 000

RAPPORT 2015

Prognosen viser forventet forbruk for de ulike ordningene i år. Samlet sett har aktiviteten holdt seg på et høyt nivå. Forvaltningen har i stor grad fulgt samme praksis som de siste årene.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Vest-Agder fikk i år tildelt kr 2,0 mill. i SMIL-tilskudd, dvs. en reduksjon på hele 800 000 i forhold til 2014. Det utgjorde kun om lag 60 % av innmeldt behov fra kommunene. Det var ikke midler igjen fra 2014. Inkludert inndratte midler gjennom året har fylket hatt kr 2 297 022 til rådighet. Tildelingsbrevet til kommunene ble sendt 02.02.2015.

Det var knyttet en viss spenning til etterspørselen etter SMIL-midlene i år på grunn av begrensningen i hvem som kan tildeles SMIL-midler, jf. forskriftsendringen i § 3. Vest-Agder har hatt en høy andel av SMIL-mottakere som ikke har vært berettiget produksjonstilskudd

(PT). Dette gjaldt opp mot hele 60 % av tilskuddsmottakerne i perioden 2012-2014. Begrunnelsen for dette var at kommunene ble oppfordret til å fokusere på formålet med ordningen og ikke om tilskuddet gikk til næringsutøvere i landbruket.

I år er kun 6 % av tilskuddsmottakerne ikke søkere av PT og de har mottatt kr 123 355. Dette er hovedsakelig inndratte midler.

Selv om endringen i forskriften skapte mye frustrasjon både lokalt og regionalt, har etterspørselen etter SMIL-midler vært god. Det er pr i dag registrert innvilget kr 2 095 636 og i tillegg er vi kjent med at det skal det innvilges ytterligere kr 138 438. Det betyr at det totalt blir innvilget kr 2 234 074 i år. Da er det kun kr 62 948 ubrukte SMIL-kr igjen.

De fleste kommunene har hatt et målrettet og høyt aktivitetsnivå også i 2015. Ved tildeling av midlene premierer Fylkesmannen de aktive SMIL-kommunene som har rask sirkulasjon av midlene, gode strategiplaner, som følger opp arbeidsfrister og som får fram gode prosjekter. Tilskuddprosenten ligger stort sett på 30 % -50 % av godkjent kostnadsoverslag.

Vi følger en innarbeidet SMIL-rutine med en førstegangsfrist for tildeling av midler i oktober (16.10.2015), og samme dato er søknadsfrist for tilleggsbevilgning. Kommuner med høyt aktivitetsnivå og søknader på vent får da overført midler fra kommuner som ikke har søknader liggende. I år omfordelte vi kr 47 475.

Vi har fortsatt fokus på å få avsluttet tiltak med utgåtte arbeidsfrister. Lister med oversikt over tiltak der arbeidsfristen nærmer seg sendes til kommunene flere ganger pr. år. Ved fordelingen av midler blir tilskudd som er bundet opp i tiltak med utgåtte arbeidsfrister trukket fra friske midler i den enkelte kommune, noe som er en effektiv måte å synliggjøre ansvaret på.

Alle kommuner har tiltaksstrategier og overordna retningslinjer, og flere har gjennomført den andre revideringen av planene. Fylkesmannen mener at de fleste kommunene i Vest-Agder har gjort en svært god innsats med SMIL-arbeidet i år.

Fylkesmannen anbefaler kommunene å prioritere tiltak med best mulig miljøeffekt, tiltak som bidrar til en aktivitetsfremmende forvaltning av midlene og der RMP-prioriteringen blir synliggjort i forvaltningen. Fylkesmannen oppfordrer kommunene til å være en pådriver for:

- Etablering av store og godt arronderte beiteareal i prioriterte områder med gammel kulturmark – gjerne på tvers av eiendomsgrenser. Vi mener at dette tiltaket var ekstra aktuelt fra i år på grunn av forskriftsendringen. Fylkesmannen har startet et prosjekt knyttet til dette, *rasjonell beitedrift; verdiskapning og skjøtsel av verdifullt kulturlandskap* (gammel kulturmark) i år.
- Restaurering og merking av gamle ferdselsveier og vurdere universell utforming av disse. I RMP er det en tilskuddsordning til blant annet årlig vedlikehold av tiltak som går på eller i kanten av jordbruksareal.
- Registrering og restaurering av gamle potetkjellere som følge av tidligere prioriteringer i kommunene.

64 % av årets SMIL-midler er gitt til tiltak som omfatter restaurering av gammel kulturmark. Det er en høyere andel enn tidligere års tildelinger. Det samsvarer med hovedutfordringen i det regionale miljøprogrammet om å hindre gjengroing av gammel kulturmark.

Drenering av jordbruksjord

Vest-Agder hadde kr 1 490 045 i ubrukte midler fra 2014, og vi fikk ikke tildelt nye midler i 2015. Pr. 1. desember er det brukt kr 547 540 fordelt på 44 søknader dvs. at det fortsatt er ubrukte midler i Vest-Agder.

Vest-Agder har et betydelig behov for drenering av jordbruksjord, men tilskuddet er for lavt og tilskuddsmidlene blir derfor stående ubrukt. Vi foreslår derfor å øke tilskuddet både pr. dekar og pr. løpemeter. Drenering av jord i Vest-Agder er kostbart både på grunn av relativt små felt er og det er en god del jordarter som er uegna for effektive dreneringsmaskiner.

Tiltak i beiteområder

Vest-Agder fikk tildelt kr 250 000 til investeringsstøtte for 2015. I tillegg er det inndratt/overført kr 13 849. Det kom inn søknader fra 11 beitelag med til sammen hele 32 tiltak som samlet hadde et kostnadsoverslag på kr 1 080 817 eks. mva. Tiltakene omfatter sperregjerde, bruer, vedlikehold av gjeterhytte, sankeanlegg og radiobjeller. Det ble gitt tilskudd til 26 av tiltakene, men på grunn av stor søknadspågang ble det ikke gitt tilskudd til søknader om radiobjeller. Tilskudds-prosenten var ca. 38 % for alle tiltak.

Klima- og miljøprogrammet

Vest-Agder fikk tildelt kr 130 000. I tråd med fullmaktsbrevet 2015 er disse sammen med overførte midler med kr 869 fordelt på følgende tiltak:

- Prosjekt «Optimal jordvelferd på Agder 2015-2018» ved Norsk landbruksrådgiving Agder (NLR Agder)
- Tiltaksplan mot problemugras og for artsmangfold i vegkanter (NLR Agder)
- Naturlos, guidede turer i natur- og kulturlandskapet. Midt-Agder Friluftsråd
- Kulturlandskapspris for Vest-Agder
- Driftsutgifter for Kulturlandskapsgruppa i Vest-Agder

BEHOV 2016

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Selv om det er et par kommuner som melder om mindre pågang etter SMIL-midler etter forskriftsendringen, er det et betydelig behov for midler i fylket også i 2016. Innmeldte behov for SMIL-midler i 2016 er kr 2 718 900, noe som er klart større enn tildelte midler i 2015. Kommunens innmeldte behov bygger stort sett på allerede innkomne søknader for neste år. Tiltak for restaurering av gammel kulturmark dominerer. Totalkostnaden for SMIL-prosjekter i Vest-Agder er estimert til kr 6,1 mill. Innmeldt behov tilsier en økning av tildelte midler i forhold til 2015 – selv etter forskriftsendringen.

Fylkesmannen forventer at prosjekt *rasjonell beitedrift* der fokus er restaurering av større områder med gammel kulturmark (slått- og beitemark) der flere dyreeiere samarbeider om leie av arealer til beite/slått vil bidra til å opprettholde behovet for SMIL-midler.

Prioritering av prosjekt med registrering og restaurering av jordkjellere de siste årene, har båret frukter, men etter forskriftsendringen er dette arbeidet vanskeligere å prioritere.

Vi vil oppfordre kommunen til å oppdatere sine strategiplaner slik at de er i tråd med nye regelverket til neste år.

Drenering

Vest-Agder har ca. kr 949 000 ubrukte midler i 2015 som kan overføres til 2016. Med nåværende tilskuddssatser regner vi med at dette er tilstrekkelig for 2016. Men som nevnt under rapport for 2015 er det stort behov for drenering i Vest-Agder, og det er derfor ønskelig med høyere tilskuddssatser for å stimulere til drenering.

Tiltak i beiteområder

Fylkesmannen ser investeringsstøtte til organisert beitebruk som viktig for rasjonell utnyttning av utmarksbeiter og reduserte tap av beitedyr. Når det fordeles midler, vil vi spesielt gjøre oppmerksom på at det er flere beitelag fra Rogaland som søker tilskudd i Vest-Agder.

Vest-Agder har i 2015 en fin oppgang i både antall sau og sauebønder. Antall sau og lam i tilslutta organisert beitebruk viser også samme oppgang. Tapsprosenten har over flere år vist en nedadgående tendens og er nå 2,6 % for sau og 6,0 % for lam. I slaktestatistikken fra Nortura pr. 01.11.2015 har Vest-Agder for andre år på rad det høyeste gjennomsnitt i landet med stjernelam med 84,8 %.

Vi regner med en fortsatt positiv utvikling i sauenæringa og organisert beitebruk, og behovet for midler er vurdert til kr 350 000.

Klima- og miljøprogrammet

Disse midlene er viktige for å fremme miljøarbeidet i fylket. I 2016 vil vi fortsette fokuset på klimagassutslipp, naturmangfold og formidling av verdiene i landbrukets kulturlandskap. For 2016 er det sett opp et behov på kr 150 000.

Vi minner om at fra neste år blir vi en del av Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder. Det kan medføre endringer i forvaltningen av de landbrukspolitiske virkemidlene.

Med hilsen

Unni Svagård (e.f.)
fungerende landbruksdirektør

Ellen Synnøve Eskeland
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.